

between the concertmaster, ensemble, musical-educational, methodical, solo-performing directions of preparation, which, having their own specifics, are marked by internal affinity and tend to interpenetration and mutual enrichment; the principle of creative interaction between the teacher and the student in achieving performing success creates the foundation for achieving the highest results in the educational and performing activity of the future teacher.

Key Words: *teacher of music art, interaction, instrumental-performing training, integration, principles, timbre creativity, goal.*

УДК 376-056.36:616899.2:376.016:159.946

Мозолюк О.М.,
канд. пед. наук, викладач
(м. Хмельницький)

Специфіка формування основних показників образотворчої діяльності у дошкільників із синдромом Дауна

У статті розкрито специфіку формування основних показників образотворчої діяльності у дошкільників із синдромом Дауна: уявлення про розмір, колір, форму предметів; графічні навички; просторове орієнтування в процесі образотворчої діяльності; уміння впізнавати предмети в малюнках та об'ємних пластичних виробках; елементарні технічні операції з малювання, ліплення, аплікації. Зокрема, формування уявлень дітей про колір, розмір, форму здійснювалося за допомогою дидактичних ігор: «Знайди червоний», «Кольорове доміно», «Різнокольорові м'ячі», «Я почну, ти продовжуй!», «Сходинки», «Більший – менший» та ін.; формування графічних навичок реалізовувалося шляхом використання вправ, які поступово ускладнювалися: сенсорно-аналітичні (підготовчі), рухово-графічні (виконавчі), предметно-зображувальні (контрольні); формування просторового орієнтування передбачало виконання дітьми таких завдань, які сприяли, безпосередньо, не тільки формуванню просторового орієнтування, а й корекції та розвитку пізнавальних процесів дошкільників із синдромом Дауна, розвитку і корекції основних мисленевих операцій: аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння; формування вміння впізнавати предмети в малюнках та об'ємних пластичних виробках забезпечувалося шляхом формування орієнтованих дій на виявлення зовнішніх ознак предмета; формування елементарних технічних операцій здійснювалося в процесі оволодіння основними образотворчими засобами – лінією, кольором, малюнком.

Запропоновано систему дидактичних вправ, спрямованих на формування навичок володіння прийомми ліплення, малювання, аплікації.

Ключові слова: *дошкільники із синдромом Дауна, образотворча діяльність, прийоми ліплення («скатування», «розкачування», «сплющування»), малювання («мазок», «заливка», «розмивка»), прийоми аплікації («обривання», «прикладання», «приклеювання»).*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Одним із важливих питань сьогодення є створення сприятливих педагогічних умов для навчання та виховання дошкільників із особливостями психофізичного розвитку, зокрема, із синдромом Дауна, метою чого виступає ефективність соціалізації, реалізація їхніх освітніх потреб, підготовка до шкільного навчання.

Зарубіжний досвід констатує, що діти з синдромом Дауна стають повноцінними членами суспільства, успішно навчаючись в різних типах дошкільних та шкільних навчальних закладів, опановуючи доступні професії, працюючи на підприємствах, у сфері обслуговування та сільського господарства (Г. Альохіна, Г. Бойко, В. Гаврилов, С. Забрамна, О. Маллер, Г. Маринчева, С. Рабінович, Н. Урядницька, Г. Цикото, М. Aumonier, S. Attermiyer, J. Buck, S. Buckley, K. Jens, L. Johnson, P. Lauteslager, M. Pieterse, P. Sloper, R. Sparkers, R. Treloar, P. Uinders, D. Uther та ін.).

Аналіз основних досліджень і публікацій... Провідним засобом формування позитивного ставлення до світу на основі емоційно-чуттєвого досвіду, залучення до художньо-творчої діяльності, розвитку чуттєво-емоційної сфери дітей, художньо-образного мислення, потреби і здатності до художньо-творчої самореалізації є образотворча діяльність (Л. Божович, Л. Венгер, Л. Виготський, І. Дмитрієва, Д. Джола, Д. Ельконін, А. Запорожець, Є. Ігнат'єв, С. Ігнат'єв, Б. Лихачов, С. Рубінштейн, Б. Теплов, С. Шевченко, А. Щербо, П. Якобсон та ін.).

Оволодіння елементарними основами образотворчої діяльності (ліпленням, малюванням, аплікацією) сприяє формуванню загальних інтелектуальних умінь: розуміння і прийняття мети, аналіз умов виконання завдання, виокремлення способу їх вирішення, поетапне виконання розумових і

практичних дій (Т. Дронова, Т. Казакова, Т. Комарова, В. Котляр, Н. Сакуліна, О. Стребелева, О. Усова, Є. Флоріна, С. Якобсон та ін.).

Особливу увагу на кожному етапі навчання потрібно приділяти формуванню основних показників основ образотворчої діяльності в дошкільників із синдромом Дауна, як-от:

- уявлень про розмір, колір, форму предметів;
- графічних навичок;
- навичок просторового орієнтування в процесі образотворчої діяльності;
- умінь впізнавати предмети в малюнках та об'ємних пластичних виробках;
- елементарних технічних операцій з малювання, ліплення, аплікації з використанням нетрадиційних технік зображення.

Формулювання цілей статті... Мета статті полягає у визначенні специфіки формування основних показників образотворчої діяльності у дошкільників із синдромом Дауна: уявлень про розмір, колір, форму предметів; графічні навички; просторове орієнтування; умінь впізнавати предмети в малюнках та об'ємних пластичних виробках; елементарні технічні операції з малювання, ліплення, аплікації.

Виклад основного матеріалу... Формування уявлень про розмір, колір, форму здійснювалося в процесі дидактичних ігор, спрямованих на обстеження предметів і аналіз їх основних ознак (кольору, розміру, форми).

Формування уявлень дітей про колір, розмір, форму здійснювалося за допомогою дидактичних ігор: «Знайди червоний», «Кольорове доміно», «Різнокольорові м'ячі», «Я почну, ти продовжуй!», «Сходинки», «Більший – менший» та ін. Розглянемо детальніше методичну організацію декількох дидактичних ігор.

Педагог пропонує дітям зіставити квадрати, наголосивши на подібності чи відмінності кольорів, називає їх. Діти забирають свої великі квадрати. Дошкільникам потрібно обрати квадрат такого самого кольору, як великий квадрат, але меншого розміру. Вихователь використовує прийом накладання малого квадрата на великий. Великий квадрат повинно бути видно з-під малого. Діти обводять пальчиком квадрат, підсовують малий квадрат до верхнього краю. Таку гру можна провести з кругами та трикутниками.

Уточненню уявлень дітей про колір, розмір, форму сприяли обстеження й аналіз предметів, обведення предметів різної форми за контурами.

У процесі формування графічних навичок у дітей розвивається сприймання, зорово-рухова координація, образна сфера загалом.

У процесі формування графічних навичок важлива роль належить системі вправ, які поступово ускладнюються: сенсорно-аналітичні (підготовчі), рухово-графічні (виконавчі), предметно-зображувальні (контрольні).

Дітям було спочатку запропоновано зображати крапки, потім штрихи фломастером, олівцем, крейдою. Важливо в процесі формування основ образотворчої діяльності, зокрема, графічних навичок, використовувати притаманну дітям із синдромом Дауна наслідувальну здатність. Необхідно навчити їх виконувати цілеспрямовані рухи руками, поступово ускладнюючи їх. Діти мають вчитися виконувати окремі завдання кистю руки олівцем, фломастером.

Удосконалення зорово-моторної координації, сприйняття сприяє появі в дошкільників із синдромом Дауна перцептивно-моторних дій, однак вони формуються в таких дітей достатньо довго. Тому використання спільних дій дорослого і дитини в кінцевому результаті призведе до формування в дитини продуктивної діяльності загалом.

Формування графічних навичок у дошкільників із синдромом Дауна здійснювалося в процесі дидактичних занять: «Намалюй гілочку до ялинки», «Намалюй ведмедикові м'ячика», «Дощик капає», «Поклади яблука до кошика», «Паркан бабусі», «Будиночок для песика» (обвести за контурами).

Формування просторового орієнтування дошкільників із синдромом Дауна в процесі образотворчої діяльності є одним із важливих напрямів роботи у системі навчання та виховання дітей цієї категорії.

Запропонована нами система вправ передбачає виконання дітьми таких завдань, які сприятимуть не тільки формуванню просторового орієнтування, а й корекції та розвитку пізнавальних процесів дошкільників із синдромом Дауна, розвитку і корекції основних мисленневих операцій: аналізу, синтезу, узагальнення порівняння тощо. Унаслідок несформованості цих операцій у дітей такої категорії виникають значні труднощі в порівнянні предметів, визначенні їх розташування в просторі, в нерозумінні змісту багатьох просторових термінів.

Розглянемо детальніше апробовану систему вправ, спрямованих на формування просторового орієнтування в дошкільників із синдромом Дауна.

Вправи на орієнтування в схемі власного тіла:

Мета: формування вміння орієнтуватися в схемі власного тіла, визначати, де знаходиться ліва та права сторона, ноги, голова, живіт.

Виконання:

З метою сформуванню в дітей уміння орієнтуватися в тому, де знаходиться ліва та права сторони, можна запропонувати дітям взяти іграшку правою рукою, потім в ліву руку. Наприклад: візьми зайчика правою рукою; візьми ведмедика в ліву руку.

Для тренування визначення «ліва – права» сторони також доцільно проводити рухливі ігри: вихователь бере в руки великий яскравий предмет, наприклад, автомобіль, і пересувається з ним кімнатою, а діти (з його допомогою) визначають, з якого боку від них він знаходиться.

Для формування орієнтування в схемі власного тіла, зокрема, визначення де знаходяться голова, ноги, живіт, можна використовувати картки з зображенням людини, на яких дитина на прохання педагога вказує, де знаходяться голова, ноги, живіт. Можна попросити дитину показати, де знаходяться голова, ноги, живіт у неї, у її товариша.

Вправи на орієнтування в просторових відношеннях між предметами:

Мета: формування вміння орієнтуватися в просторових відношеннях між предметами: на, у, біля, перед, за.

Виконання: Діти із синдромом Дауна довколишні предмети сприймають відокремлено, не усвідомлюючи зв'язків, які існують між ними. Тому орієнтування в просторових відношеннях між предметами вирішувало таке завдання: навчити дошкільників розрізняти просторові відношення в розташуванні одних і тих самих, а також різних предметів. Наприклад, дітям пропонують картинки, на яких зображені одні й ті самі предмети, але по-різному розташовані в просторі. Наприклад, яблуко лежить на столі біля тарілки – це перша картинка, наступна – яблуко лежить у тарілці, перед якою лежить цукерка; яблуко лежить на столі біля цукерки; яблуко лежить за цукеркою; кіт сидить на столі, кіт сидить під столом; під столом лежить м'ячик.

Вправи на орієнтування на площині аркуша паперу:

Мета: формування вміння орієнтуватися в просторових відношеннях на аркуші паперу (верхня частина аркуша, нижня частина, середина).

Виконання: Використовуючи різноманітні шаблони, вихователь пропонує дітям такі вправи на формування орієнтування на площині аркуша паперу: розмістити хмаринку (вирізану з кольорового картону) у верхній частині аркуша; розмістити травичку (вирізану з кольорового картону) в нижній частині аркуша, розмістити ялинку (вирізану з кольорового картону) посередині аркуша. Можна також запропонувати дітям таку вправу: роздати чисті аркуші паперу та попросити покласти руки у верхній частині аркуша, посередині та внизу аркуша.

На заняттях образотворчою діяльністю дітям надається інструкція, що містить просторові характеристики: «Візьми фарби в шафі біля вікна на нижній полиці», «Візьми пензлик у столі біля стіни в середній шухлядці», «Поклади свій виріб на стіл». Виконати такі інструкції діти можуть лише за умови знань просторових термінів й усвідомлення їх значення.

Корекційно-педагогічна робота з формування в дошкільників із синдромом Дауна вміння впізнавати предмети в малюнках та об'ємних пластичних виробках включає в себе роботу із формування дій, орієнтованих на зовнішні ознаки предмета.

Формування в дошкільників із синдромом Дауна *вміння впізнавати предмети в малюнках та об'ємних пластичних виробках* забезпечувались шляхом формування орієнтованих дій на виявлення зовнішніх ознак предмета. Такими предметами можуть бути знайомі дітям предмети з простою і виразною формою, основним кольором.

Дітей навчали операціям зіставлення, порівняння, групування, котрі доцільно здійснювати в процесі розглядання та маніпулювання з предметами. Зіставлення намальованого чи зліпленого предмета з реальним є важливим прийомом роботи з формування в дошкільників із синдромом Дауна основ образотворчої діяльності.

Формування елементарних технічних операцій здійснюється в процесі оволодіння основними образотворчими засобами – лінією, кольором, малюнком, окрім цього, важливо вчити дошкільників із синдромом Дауна навичкам володіння прийомом аплікації, ліплення, малювання фарбами.

Формування елементарних технічних операцій доцільно починати з навчання дитини відривати невеличкі шматочки кольорового паперу та наклеювати їх на основу (картон). Дітям важко намазувати окремі шматочки клеєм, тому сам шаблон намазувався густо клейстером (звареним з крохмалю), а діти прикладали відірвані шматочки паперу та притискали їх до основи. Далі дітям пропонувалося приклеювання готових шаблонів (вирізаних з картону).

У процесі формування елементарних технічних операцій під час малювання, ліплення та аплікації в дошкільників із синдромом Дауна враховувався той факт, що діти цієї категорії не усвідомлюють складну інструкцію, легко втрачають інтерес до діяльності. Тому важливо в процесі

формування образотворчої діяльності використовувати ігрові моменти: «Зліпимо горішок для білочки. Давайте зліпимо багато горішків для білочки, щоб вона мала що їсти зимою». Кожна дитина ліпить горішок для білочки. Важливо, щоб дитина розуміла результати своєї роботи, де може бути використаним її виріб. Це має важливе значення і для мотивації дитини до діяльності, зокрема, образотворчої, і для вміння ставити і досягати мету. Діти із синдромом Дауна не можуть самостійно ставити собі мету і досягати її. Тільки з допомогою дорослого в постановці і досягненні мети «що ми будемо ліпити» встановлюється зв'язок між діяльністю та її результатом.

Таким чином, формування елементарних технічних операцій у процесі образотворчої діяльності сприяє не тільки розвитку дрібної моторики, а й формуванню в дитини вміння ставити собі мету і досягати її в процесі діяльності, що позитивно відображається на загальному рівні психофізичного розвитку дитини. Саме на заняттях малюванням, ліпленням, аплікацією діти бачать результати своєї діяльності і відчують задоволення від неї.

Формування навичок малювання доцільно починати з навчання дитини правильно утримувати олівець, пензлик у руці та здійснювати ним цілеспрямовані рухи. На початку навчання доцільно запропонувати дітям декорувати готові шаблони з допомогою крапок, штрихів, смужок. Таким чином, дитина ознайомлюється з формою предмета, який декорує. Важливо, щоб у процесі діяльності дитини накопичилося достатньо графічних шаблонів («штампів»), оскільки створення власних образів дітьми із синдромом Дауна не можливе. Чим більше цих «штампів» з'явиться в дитини, тим легше їй буде створювати власні образи знайомих предметів у майбутньому. Окрім цього, прикрашаючи готові шаблони, діти бачать певний результат своєї роботи: красиве плаття для ляльки, вазу для квітів тощо.

Під час навчання малюванню важливо пам'ятати, що малювання для дитини дошкільного віку – це насамперед гра. Тому необхідно обігрувати сюжет майбутнього малюнка з допомогою іграшок, доцільних предметів, супроводжуючи сам процес малювання емоційними коментарями, використовуючи для цього дитячі вірші та пісні. Отже, ми зможемо зацікавити дитину в процесі малювання, довше втримати її увагу та позитивний мотив до діяльності.

Важливо під час малювання надати дитині можливість вільно висловлюватись. Така організація образотворчої діяльності стимулює мовленнєву активність, сприяє мовному наслідуванню, а згодом сприяє діалогу. Таким чином, заняття малюванням сприяють розширенню активного і пасивного словника дитини.

Заняття малюванням сприяють ознайомленню дитини з довкіллям, тому під час малювання необхідно розповідати дитині про предмет зображення. Наприклад, під час малювання дерев, тварин тощо розповідати про те, які бувають дерева, тварини тощо. Відповідно до теми підбирається дидактичний матеріал.

У процесі ліплення навчають дітей основним прийомам: «розминання», «відщипування», «прищипування», «скачування», «розкачування», «сплющування». Спочатку діти засвоюють уміння розминати пластилін (тісто) у руці, відривати від нього шматки. Потім, вчать заховувати дрібні предмети в шматку пластиліну (тіста). Таким чином діти усвідомлюють такі властивості пластиліну, як м'якість, пластичність, можливість приймати різні форми. Далі доцільно вчити дітей відривати від великого шматка пластиліну маленькі шматочки: «нагодуй пташку». Дітям даємо іграшки птахів для обігрування результатів їхньої праці. Коли дитина навчиться виконувати дане завдання, можна запропонувати їй прикрасити шматочками пластиліну тарілочку, вазочку тощо, тобто навчати розплющуванню відірваних шматочків поверхні картону, пластикової тарілки тощо. Потім можна перейти до ліплення простих елементів (гусінь, бублик тощо) з використанням таких прийомів ліплення: «скачування», «розкачування».

Діти із синдромом Дауна у зв'язку із порушеннями дрібної моторики не можуть працювати з великими шматками пластиліну чи тіста, а також ліпити дрібні деталі, тому доцільно пропонувати їм виконувати доступні для їхнього розуміння виробы, котрі не вимагають багато часу для виконання.

Заняття ліпленням з дітьми із синдромом Дауна можна проводити як індивідуально, і невеликими групами (3-4 дитини). Заняття ліпленням, як і заняття малюванням, сприяють розвитку мовлення, ознайомленню з предметами довкілля, особистісному становленню дитини.

Формування навичок аплікації в дошкільників із синдромом Дауна доцільно здійснюється за декількома напрямками:

- навчити дитину викладати образи вирізаних з картону форм, допомагаючи дитині впізнавати образ;
- навчити дитину користуватися клеєм, пензликом для клею, приклеювати вирізану з картону форму до основи.

Заняття аплікацією не тільки сприяють розвитку дрібної моторики, формують у дітей навички роботи з папером, клеєм, а згодом із ножицями, а й сприяють позитивному ставленню дитини до цього виду діяльності, несуть у собі багато можливостей для навчання та розвитку дітей із синдромом Дауна.

Формування та розвиток навичок володіння прийомами аплікації, ліплення, малювання доцільно здійснювати з використанням різноманітних прийомів: вправ для розвитку дрібної моторики, дидактичних вправ.

Вправи для розвитку дрібної моторики мають включати такі етапи: пальчикову гімнастику, виконання елементарних графічних зображень (крапок, паличок, рисочок тощо), роботу з різноманітними видами мозаїки, шнурівки, наборами дрібних предметів, пазлів.

Усі ці види вправ спрямовані на розвиток дрібних м'язів руки, сприяють підготовці руки до образотворчої діяльності.

Пальчиковою гімнастикою доцільно займатися перед образотворчою діяльністю у вільний час, або під час інших видів діяльності.

Запропонована нами система дидактичних вправ спрямована на формування навичок володіння прийомами малювання фарбами: (гуаш, акварель) («мазок», «заливка», «розмивка»), прийомами аплікації («обривання», «прикладання», «приклеювання»), прийомами ліплення («скатування», «розкачування», «сплющування»).

Висновки... Відповідно до вищесказаного, формування образотворчої діяльності в дошкільників із синдромом Дауна повинно відбуватися комплексно. Головною умовою роботи з дошкільниками із синдромом Дауна є відсутність вимог негайного отримання певного результату. Педагоги і батьки повинні знаходити і помічати цікаві моменти в готових малюнках, аплікаціях, ліплених виробках дітей, учити дітей захоплюватися результатами своєї діяльності. За дотримання таких умов образотворча діяльність виступає потужним психотерапевтичним та корекційно-виховним засобом.

Важливо педагогам під час оцінювання результатів образотворчої діяльності дошкільників із синдромом Дауна відзначати ті позитивні досягнення психофізичного, емоційного розвитку дітей, котрі допоможуть батькам набутти впевненості в можливостях своїх дітей і зміцнять їх бажання брати активну участь у розвитку своєї особливої дитини.

Список використаних джерел та літератури:

1. Комарова Т.С. Обучение детей технике рисования. – М.: Столетие, 1994. – 252 с.
2. Коррекционно-развивающее обучение и воспитание: программа дошкольных образовательных учреждений компенсирующего вида для детей с нарушением интеллекта / Е. А. Екжанова, Е.А. Стребелева. – М.: Педагогика, 2011. – 269 с.
3. Котляр В.П. Изобразительная деятельность дошкольников. – К.: Радянська школа, 1986. – 93 с.
4. Люблинская А.А. Особенности освоения пространства дошкольниками // Формирование восприятия пространства и пространственных представлений у детей. М.: Изд-во АПН РСФСР. – 1966. – Вып. 86. – С. 47-62.
5. Трикоз С.В. Корекційні технології сенсорного виховання розумово відсталих дошкільників. – К., 2012. – С. 132-138.
6. Уиндерс П.С. Формирование навыков крупной моторики у детей с синдромом Дауна. – М., 2003. 288 с.
7. Чен Н.В. Нетрадиційні техніки зображення. – Харків: Скорпіон, 2007. – 48 с.
8. Шевцов А.Г. Особистісно орієнтовані освітні технології як системоутворювальний чинник комплексної соціальної реабілітації осіб з інвалідністю. – К., 2006. – Вип. 8. – Т. 1. – 323 с.

Транслітерований список літератури:

1. Komarova T.S. Obucheniye detey tekhnike risovaniya. M.: Stoletiyе, 1994. 252 p.
2. Korrektsionno-razvivayushcheye obucheniye i vospitaniye: programma doshkolnykh obrazovatelnykh uchrezhdeniy kompensiruyushchego vida dlya detey s narusheniyem intellekta. M.: Pedagogika, 2011. 269 p.
3. Kotlyar V.P. Izobrazitel'naya deyatelnost doshkolnikov. Kyiv: Radyanska shkola, 1986. 93 p.
4. Lyublinskaya A.A. Osobennosti osvoyeniya prostranstva doshkolnikami. Formyrovanye vospryatyaja prostranstva y prostranstvenny'kh predstavlenyj u detej. M.: Yzd-vo APN RSFSR. 1956. pp. 47-62.
5. Trykoz S.V. Korektsiyeni tekhnolohiyi sensornoho vykhovannya rozumovo vidstalykh doshkilnykiv. Kyiv, 2012. pp. 132-138.
6. Uinders P.S. Formirovaniye navykov krupnoy motoriki u detey s sindromom Dauna. M., 2003. 288 p.
7. Chen N.V. Netradytsiyeni tekhniky zobrazhennya. Kharkiv: Skorpion, 2007. 48 p.
8. Shevtsov A.H. Osobystisno oriyentovani osvritni tekhnolohiyi yak systemoutvoryuvalnyy chynnyk kompleksnoyi sotsialnoyi rehabilitatsiyi osib z invalidnistyu. Kyiv, 2006. Volume. 8. Part. 1. 323 p.

Аннотация

Специфика формирования основных показателей художественной деятельности у дошкольников с синдромом Дауна

Мозолюк Е.Н.

В статье раскрыта специфика формирования основных показателей изобразительной деятельности у дошкольников с синдромом Дауна: представление о размере, цвете, форме предметов; графические навыки; пространственное ориентирование в процессе изобразительной деятельности; умение узнавать предметы в рисунках и объемных пластических изделиях; элементарные технические операции по рисованию, лепке, аппликации. Предложена система дидактических упражнений, направленных на формирование навыков владения приемами лепки, рисования, аппликации. В частности, формирование представлений детей о цвете, размере, форме осуществлялось с помощью дидактических игр: «Найди красный», «Цветное домино», «Разноцветные мячи», «Я начну, ты продолжай!», «Ступеньки», «Больше - меньше» и др.; формирование графических навыков реализовывалось путем использования упражнений, которые постепенно усложнялись: сенсорно-аналитические (подготовительные), двигательно-графические (исполнительные), предметно-изобразительные (контрольные); формирования пространственной ориентировки предусматривало выполнение детьми таких задач, которые способствовали, непосредственно, не только формированию пространственной ориентировки, но и коррекции и развитию познавательных процессов дошкольников с синдромом Дауна, развитию и коррекции основных мыслительных операций: анализа, синтеза, обобщения сравнения; формирование умения узнавать предметы в рисунках и объемных пластических изделиях обеспечивалось путем формирования ориентировочных действий на выявление внешних признаков предмета; формирование элементарных технических операций осуществлялось в процессе овладения основными изобразительными средствами - линией, цветом, рисунком.

Предложена система дидактических упражнений, направленных на формирование навыков владения приемами лепки, рисования, аппликации.

Ключевые слова: *дошкольники с синдромом Дауна, изобразительная деятельность, приемы лепки («скатывания», «раскачка», «сплющивание»), рисование («мазок», «заливка», «размывка»), приемы аппликации («обрыв», «приложение», «приклеивание»).*

Summary

Specificity of Forming Basic Indices of Imitative Activity of Pre-Schoolers with Down Syndrom

Mozoliuk O.M.

The article deals with the peculiarities of formation of the main indicators of descriptive activity of pre-schoolers with Down syndrome: idea of a size, colour, subjects shape; graphical skills; spatial orientation in the process of descriptive activity; ability to recognize the objects in the pictures and volumetric plastic objects; elementary technical operations on painting, modelling, applique work. In particular, the formation of representations of children about color, size, form has been carried out with the help of didactic games: «Find the Red», «Color Domino», «Multi-Colored Balls», «I'll Start, You Continue!», «Stairs», «Bigger – Less» and others; formation of graphic skills has been realized through the use of exercises, which gradually became more complicated: sensory-analytic (preparatory), motion-graphic (executive), subject-image (control); formation of spatial orientation implied the implementation by children of such tasks that contributed directly, not only to the formation of spatial orientation, but also to the correction and development of cognitive processes of pre-school children with Down syndrome, development and correction of basic thinking operations: analysis, synthesis, generalization of comparison; formation of the ability to recognize objects in drawings and volumetric plastic objects has been provided by the formation of tentative actions to identify the external features of the subject; formation of elementary technical operations has been carried out in the process of mastering the main descriptive means - line, color, pattern.

The system of didactic exercises aimed at formation of skills of modelling, drawing, application has been offered.

Key Words: *pre-school children with Down syndrome, descriptive activity, modelling methods («rolling», «unrolling», «flattening»), drawing methods («brushwork», «filling», «wash technique»), application methods («cutting», «apposition», «gluing»).*